

MISIUNEA LUI HRISTOS – MISIUNEA NOASTRĂ. FUNDAMENTELE HRISTOLOGICE ALE MISIUNII CREȘTINE

CUPRINS

CUPRINS.....	2
INTRODUCERE	5
1. SFÂNTA TREIME ȘI MISIUNEA. COMUNIUNEA SFINTEI TREIMI –TEMEIUL MISIUNII CREȘTINE	14
1.1. IMPORTANȚA TEOLOGIEI TRINITARE PENTRU FUNDAMENTAREA TEOLOGICA A MISIUNII CREȘTINE.....	14
1.2. SFANTA TREIME – TAINA SUPREMA A EXISTENȚEI	22
1.3. LUCRAREA CUVANTULUI IN CREAȚIE ȘI IN REVELAȚIA VECHIULUI TESTAMENT	36
1.4. CARACTERUL TRINITAR ȘI DIMENSIUNEA HRISTOLOGICA A ICONOMIEI MANTUIRII.....	56
2. IISUS HRISTOS TRIMIS ÎN LUME PENTRU MÂNTUIREA ȘI VIAȚA LUMII	68
2.1 TRIMITEREA FIULUI – FUNDAMENT HRISTOLOGIC AL MISIUNII CREȘTINE.....	68
2.2. IISUS HRISTOS – DARUL SUPREM AL IUBIRII LUI DUMNEZEU	81
2.2.1 Premisele dialogului dintre Dumnezeu și creație revelate în misiunea Fiului	81
2.2.2. Creația ca dar și dialogul cuprins în acesta în vederea împlinirii vocației ei	84
2.2.3 Iisus Hristos trimis în lume ca Dar și Cuvânt suprem.....	88
2.3.1. Scopul misiunii Fiului. Delimitarea temei	97
2.3.2. Planul cel veșnic al lui Dumnezeu pentru om și pentru creație	103
2.3.3. Taina Întrupării Cuvântului rânduită din veci.....	107
2.3.4. Mântuirea ca unire a omului cu Dumnezeu sau îndumnezeire	116
3. MISIUNEA FIULUI – BAZĂ, CONȚINUT ȘI MODEL PENTRU MISIUNEA CREȘTINĂ. 124	
3.1. ÎNCEPUTUL MISIUNII PUBLICE A LUI IISUS HRISTOS.....	124
3.1.1. Botezul lui Iisus Hristos – un eveniment programatic pentru viitoarea misiune	124
3.1.2. Iisus Hristos în „pustia” lumii. Semnificația respingerii ispitelor pentru misiunea lui Iisus Hristos	132
3.2. MISIUNEA PROPOVADUIRII CUVANTULUI	142
3.2.1. Evanghelia lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu trimis în lume	144
3.2.2. „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie” – chemare la credință prin convertire.....	149
3.2.3. Vestirea și realizarea Împărăției lui Dumnezeu în Persoana și Misiunea lui Iisus Hristos	156
3.3. OMUL ȘI LUMEA IN MISIUNEA LUI HRISTOS	164
3.3.1. Atitudinea lui Iisus față de oameni.....	164

3.3.2. Valoarea misionară a minunilor lui Iisus Hristos.....	168
3.3.3. Iisus Hristos, Israel și Legea	173
3.4. GRIJA LUI IISUS HRISTOS PENTRU EXTINDEREA ȘI PERMANENTIZAREA MISIUNII SALE	177
3.4.1. Chemarea și trimiterea Apostolilor	177
3.4.2. Extinderea sacramentală a misiunii lui Iisus Hristos	181
3.5. APOGEUL MISIUNII LUI IISUS HRISTOS. PATIMILE, JERTFA DE PE CRUCE, MOARTEA, ÎNVIEREA ȘI ÎNĂLȚAREA DOMNULUI.....	189
3.5.1. Misiune la modul lui Hristos.....	189
3.5.2. Crucea – revelare a iubirii spre comuniune și putere tainică a misiunii	192
3.5.3. Învierea și Înălțarea Domnului. Misiune în lumina Învierii și a speranței eshatologice ...	197
4. ÎNTREITA SLUJIRE A LUI IISUS HRISTOS, FUNDAMENT PENTRU MISIUNEA BISERICII	204
4.1. TEMEIURI BIBLICE PENTRU ÎNTREITA SLUJIRE A LUI IISUS HRISTOS.....	208
4.1.1. Iisus Hristos – Unsul lui Dumnezeu și cele trei dimensiuni ale misiunii Sale oglindite în Sfânta Scriptură.....	208
4.1.2. Întreita slujire a lui Iisus Hristos prefigurată în Vechiul Testament	212
a) <i>Profetismul Vechiului Testament și prevestirea Profetului celui Mare</i>	212
b) <i>Jertfa și preoția Vechiului Testament – tip și prefigurare a Arhieriei lui Iisus Hristos</i>	216
c) <i>Urmașul celebru și Împăratul mesianic</i>	221
4.1.3. Mărturiile Noului Testament despre cele trei slujiri ale lui Iisus Hristos	223
a) <i>Hristos – Învățător și Proroc</i>	223
b) <i>Preoția lui Hristos ilustrată de Noul Testament</i>	227
c) <i>Iisus Hristos Împărat și Împărăția inaugurată de El</i>	231
4.2. REALIZAREA MANTUIRII PRIN ÎNTREITA SLUJIRE (SINTEZA TEOLOGICA)	233
4.2.1. Chemarea Profetică	233
a) <i>Împlinirea Revelației și a Profeției în Persoana și prin lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos</i>	233
b) <i>Valoarea eternă și mântuitoare a învățăturii lui Iisus Hristos</i>	235
4.2.2. Slujirea Arhierescă	237
a) <i>Puterea mântuitoare a Jertfei supreme a lui Iisus Hristos</i>	237
b) <i>Arhiera și Jertfa lui Hristos – mijloc de restaurare a comuniunii oamenilor cu Dumnezeu</i> 240	
c) <i>Moartea de bunăvoie a lui Iisus Hristos – omorâre a morții și mijloc de întărire a firii umane împotriva stricăciunii</i>	242
4.2.3. Demnitatea împărătească	244
a) <i>Iisus Hristos Împărat în lucrarea Sa mântuitoare, coborârea la iad, învierea și înălțarea și dimensiunea îndumnezeitoare a demnității Sale împărătești</i>	244

<i>b) Legătura lui Hristos cel Înviat și Înălțat la ceruri cu omenirea istorică și conducerea operei de mântuire la plinirea Sa eshatologică .....</i>	247
4.3. LEGATURA INTRE PERSOANA SI LUCRAREA MANTUITOARE A LUI IISUS HRISTOS	248
5. ÎNTREITA SLUJIRE SAU MISIUNE A BISERICII	255
5.1. SLUJIREA ÎNVĂȚĂTOREASCĂ ȘI PROFETICĂ A ÎNTREGII BISERICI	257
5.2. SLUJIREA DE MIJLOCIRE ȘI SFINȚIRE A BISERICII PENTRU MÂNTUIREA LUMII ÎNTREGI	259
5.3. ÎMPĂRĂȚIA CERURILOR PREZENTĂ ÎN BISERICĂ CA ANTICIPARE ȘI DRUMUL BISERICII SPRE PLINIREA EI ÎN ÎMPĂRĂȚIE.....	260
5.4. PREOTIA GENERALA SI SACRAMENTALA SI INTREITA VOCATIE MISIONARA A TUTUROR MEMBRILOR BISERICII PRIN PARTICIPAREA LOR LA MISIUNEA INTEGRALA A BISERICII	261
5.4.1. „Poporul lui Dumnezeu”: clerici și laici	261
5.4.2. Preoția universală a tuturor credincioșilor – fundamentul vocației misionare a laicului 265	
5.4.3. Cele trei dimensiuni ale slujirii preoției sacramentale	268
5.3. COORDONATE PRINCIPALE DE ACTUALIZARE ALE INTREITEI MISIUNI CREȘTINE IN LUMEA CONTEMPORANA	270
5.3.1. Trăire liturgică și misiune azi.....	270
<i>a) Actualizarea slujirii preoțești a tuturor credincioșilor se face mai ales printr-o viață liturgică susținută. ....</i>	270
<i>b) Sfânta Liturghie este mediu de formare a conștiinței apartenenței ecleziale și de pregătire pentru misiune.....</i>	273
<i>c) Prin ritmul zilnic, săptămânal și anual al cultului, mesajul creștin pătrunde în ritmul vieții de toate zilele .....</i>	279
<i>d) Liturghia euharistică și misiunea filantropic-socială a Bisericii .....</i>	281
5.3.2. Cuvânt, mărturie și dialog.....	284
<i>a) Accesul la Cuvânt și cunoașterea Lui este o posibilitate și obligație a tuturor creștinilor</i>	284
<i>b) Cuvântul lui Dumnezeu transmis prin mass media.....</i>	286
<i>c) Mărturia cuvântului în familie și în societate .....</i>	288
<i>d) Lucrarea catehetică a Bisericii – un imperativ misionar azi.....</i>	290
<i>e) Predarea Religiei în școlile publice – un act de dreptate și o necesitate misionară permanentă .....</i>	292
<i>f) Dialogul dintre Teologie, filosofie și știință – posibil și necesar azi.....</i>	294
CONCLUZII	301
BIBLIOGRAFIE.....	303

REZUMAT

Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel întrupat, este măsura tuturor celor cerești și a celor pămânești. Dacă Îl cugetăm ca Dumnezeu, El este Dumnezeu desăvârșit. Dacă Îl gândim ca Om, El este Omul desăvârșit. În El avem pe Făcătorul a toate (*Ioan 1,3*) și tot în El avem descoperirea „gândului lui Dumnezeu” referitor la om și la lume (*Coloseni 1,16*)¹. „Hristos este pururea actual și anticipează continuu actualitatea”².

Din acest motiv, Taina lui Iisus Hristos, a Persoanei și a lucrării Sale, trebuie descoperită în întreaga ei amploare și tâlmăcită, atât cât este omenește posibil, pentru toate generațiile. Lumea a căutat dintotdeauna soluții pentru diversele probleme care o frământă, „soluțiile la care începe [...] să se oprească, după căutări și experiențe chinuitoare, omenirea de azi, i-au fost indicate de mult în formă nedezvoltată în taina persoanei și operei lui Iisus Hristos”³. Astfel, țelul misiunii Sale este tocmai acela de a oferi soluția: *comuniunea desăvârșită și veșnică cu Dumnezeu în Împărăția cerurilor ca sens ultim al existenței*.

Locul central al lui Hristos în viața și misiunea Bisericii este evident. Misiunea este participare la trimiterea Fiului: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi” (*Ioan 20,21*). Astfel, chemarea misionară a Bisericii își are temeiul ei profund în universalitatea mântuirii în Iisus Hristos și vizează permanentizarea trimiterii Lui în lume. Misiunea este lucrare sinergetică; este act al iconomiei lui Dumnezeu, este lucrare a voinței Sale, în care, potrivit acestei iconomii și voințe, „se unește lucrarea lui Dumnezeu și a omului, după măsura proprie fiecăruia”⁴ și se permanentizează în Duhul Sfânt trimiterea lui Hristos. De aceea, misiunea nu este numai a lui Hristos, ci și a noastră „în măsura în care ne-am unit într-un trup cu Hristos”⁵. Aceste afirmații justifică tema pe care am dezvoltat-o în lucrarea de față.

Importanța lucrării, prin tema pe care o abordează, constă în faptul că *pune în lumină fundamentele hristologice ale misiunii*, asigurând o teologie misionară adecvată pentru o practică misionară eficientă. În istoria creștinismului, au existat numeroase momente când misiunea nu a fost împlinită în duhul Evangheliei. Acest lucru s-a datorat faptului că practica misionară nu avea la bază o teologie misionară bine precizată sau nu ținea cont de

---

¹ Arhim. SOFRONIE, *Din Viață și din Duh*, trad. Ierom. Rafail (Noica), ediția a doua, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2014, p. 17.

² Pr. Dumitru STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2013, p. 15.

³ Pr. D. STĂNILOAE, *Iisus Hristos sau restaurarea...*, p. 15.

⁴ Pr. Valer BEL, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2010, p. 136.

⁵ † ANASTASIE (YANOULATOS), Arhiepiscopul Tiranei și al întregii Albanii, „Scopul și motivul misiunii (Dintr-o perspectivă teologică)”, în *Misiune pe urmele lui Hristos. Studii teologice și omilii*, traducere de Diac. Ștefan L. TOMA, Ed. Andreiana, Sibiu, p. 67.

fundamentul teologic al acesteia. Pentru a evita astfel de situații, practica misionară trebuie să fie ancorată în teologie, iar teologia, ca reflexie și discurs sistematic, să confere „forță și claritate misiunii Bisericii”⁶.

Evidențierea fundamentului hristologic al misiunii prin sistematizarea și aprofundarea principalelor aspecte legate de Persoana și lucrarea lui Hristos este absolut necesară deoarece misiunea creștină este ontologic legată de misiunea lui Hristos. Din misiunea lui Hristos decurge misiunea Bisericii ca participare la misiunea Lui (*Ioan 20,21*). Necesitatea abordării temei într-o teză de doctorat constă în aceea că, prin precizarea și sistematizarea fundamentelor hristologice ale misiunii, se crează o bază teologică care poate contribui la îmbunătățirea practicii misionare contemporane.

Stadiul actual al cercetării. Tema abordată în lucrarea de față nu reprezintă o noutate absolută deoarece hristologia este elementul central al gândirii și trăirii creștine de la începuturile creștinismului. Discursul hristologic s-a dezvoltat în decursul istoriei Bisericii atât prin combaterea ereziilor în urma cărora au fost formulate dogmele hristologice, cât și prin cugetarea Sfinților Părinți care nu era determinată numai de scopuri apologetice, ci și de preocuparea pentru trăirea duhovnicească a comunității.

Atât în teologia românească, cât și în literatura de specialitate internațională, există numeroase lucrări care abordează hristologia. Într-adevăr, majoritatea acestor lucrări sau monografiile tratează hristologia din punct de vedere dogmatic, dar multe dintre ele orientează subiectul și spre o aplicabilitate practică. De exemplu, toate lucrările de hristologie ale părintelui Dumitru Stăniloae, inclusiv capitolul de hristologie din *Teologia dogmatică*⁷, vizează viața și spiritualitatea creștină. Intenția sa „nu este de a împărtăși cititorilor săi o cunoaștere teoretică, atemporală, despre Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea omului, ci de a ilumina, pe cât i-a stat în putință, Taina Persoanei și a lucrării Sale răscumpărătoare, potrivit cu spiritul vremilor lor. Cu alte cuvinte, de a-i ajuta să intre, pe calea lecturii și reflexiei duhovnicești, într-o legătură de mai strânsă apropiere cu Hristos

---

⁶ † DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Știința mântuirii. Vocația mistică și misionară a teologiei*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2014, p. 176.

⁷ A se vedea de exemplu Pr. Dumitru STANILOAE, , *Hristos lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, Editura Anastasia, București, 1993 ; Pr. Dumitru STANILOAE, , *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2013 ; Pr. Dumitru STANILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, ediția a III-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.

Domnul, în care sunt cuprinse răspunsurile definitive și salvatoare la toate întrebările, probleme și așteptările persoanei și existenței umane concrete și actuale”⁸.

În discursul teologic românesc, s-a ridicat pentru prima dată problema centralității lui Hristos în teologia, spiritualitatea și misiunea ortodoxă la consultația ortodoxă cu tema „Mărturisirea lui Hristos astăzi” a Comisiei „Misiune și evanghelizare” din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, întrunită la mănăstirea Cernica în 4 iunie 1974. Aici s-au alcătuit patru documente care abordează tema hristologiei din punct de vedere misionar, accentuând faptul că misiunea Bisericii nu este doar o simplă problemă de organizare exterioară, ci o consecință firească a trăirii vieții în Hristos prin harul Duhului Sfânt⁹.

Părintele Ion Bria a preluat multe dintre ideile lansate cu ocazia acestei consultații și le-a valorificat în documentul *Go Forth in peace*¹⁰, publicație a Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Acest document reprezintă o sinteză a teologiei și practicii misionare ortodoxe, a cărui actualitate constă în faptul că prezintă concis atât ideile teologice, cât și formele concrete ale misiunii creștine din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe. De asemenea, în majoritatea lucrărilor Părintelui Ion Bria, regăsim abordată tema hristologiei din perspectivă misionară fie sub forma unor capitole¹¹ din cărțile sale, fie sub forma unor lucrări¹² integral dedicate acestui subiect.

Părintele prof. univ. dr. Valer Bel este primul teolog ortodox român care expune sistematic misiunea Fiului în lucrarea sa *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, tratând subiectul într-un capitol aparte intitulat: „Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu trimis în lume pentru mântuirea și viața lumii. *Missio Filii*”¹³. Acest capitol dezvoltă momentele esențiale din trimiterea Fiului, evidențiind principalele aspecte paradigmatică ale acesteia pentru misiunea creștină. Ceea ce este important de menționat referitor la acest capitol este faptul că încadrează misiunea Fiului în cadrul mai larg al misiunii lui Dumnezeu – *missio Dei* – și apoi, în perspectivă, în misiunea Bisericii.

---

⁸ † DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Cuvânt înainte” în Pr. D. Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea...*, p. 5.

⁹ Pr. Dumitru POPESCU, Pr. Dumitru RADU, „Consultația ortodoxă de la mănăstirea Cernica (4-8 iunie 1974)”, în *BOR*, 5-6/1974, pp.609-623.

¹⁰ A se vedea în special primul capitol al acestei lucrări. *Go Forth in Peace. Orthodox Perspectives on Mission*, Compiled and edited by Ion BRIA, WCC Mission Series no. 7, Geneva, 1986, pp. 3-9.

¹¹ Pr. Ion BRIA, „Iisus Hristos - Dumnezeu Mântuitorul. Hristologia”, în *Studii Teologice*, an. XLIII, 1991, nr. 2, p. 3-52; Pr. I. BRIA, „Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat”, în *Orthodoxia XXV* (1973), nr. 2, pp. 218-252; Pr. I BRIA, *Destinul Ortodoxiei*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989, pp.194-226.

¹² Pr. Ion BRIA, *Iisus Hristos*, Editura Enciclopedică, București, 1992.

¹³ Pr. Valer BEL, *Misiunea Bisericii...*, pp. 57-80.

Din opera acestor autori reiese că, în teologia misionară românească, există o preocupare pentru precizarea hristologiei ca fundament al misiunii Bisericii.

În spațiul apusean tema trimeriei Fiului ca fundament pentru misiunea creștină începe să se contureze în urma Conferinței Misionare de la Willingen (1952), când s-a recunoscut strânsa legătură dintre *Missio Dei* și misiunea Fiului lui Dumnezeu întrupat. Cu toate că lucrările Conferinței s-au desfășurat sub tema „The Missionary Obligation of the Church” (Obligațiile misionare ale Bisericii), însă comunicatul final a avut titlul „Mission under the Cross” (Misiune sub Crucea lui Hristos), arătând astfel că misiunea este o lucrare a lui Dumnezeu în Treime și se realizează în lucrarea mântuitoare a lui Iisus Hristos care culminează în Cruce și în Înviere.

Acest mod de abordare a misiunii Fiului a fost îmbrățișat de Bisericile Protestante¹⁴, de Biserica Romano-Catolică cât și de Bisericile Ortodoxe. Biserica Romano-Catolică, în „Decretul privind activitatea misionară a Bisericii (*Ad Gentes*)” al Conciliului Vatican II, consideră misiunea Fiului ca principiu doctrinar pentru misiunea Bisericii¹⁵.

Așadar, atât în teologia ortodoxă cât și în cea catolică și cea protestantă, misiunea creștină este fundamentată hristologic. Dar, fiindcă, cel puțin în spațiul românesc, nu există încă o lucrare care să prezinte toate aspectele legate de acest subiect, tema fiind expusă doar sub forma unor capitole din lucrări de misiologie, este necesar ca să fie tratat și expus într-o teză de doctorat, ceea ce se realizează în lucrarea de față.

Obiectivele lucrării. Intenția lucrării este aceea de a arăta că misiunea creștină, care decurge din misiunea lui Iisus Hristos ce are la bază comuniunea de viață și de iubire a Sfintei Treimi, este lucrarea de care se folosește Dumnezeu pentru împlinirea iconomiei Sale referitoare la lume.

Deoarece misiunea lui Hristos este realizarea planului celui veșnic al lui Dumnezeu cu lumea, lucrare își propune să evidențieze faptul că misiunea vizează recapitularea întregii creații în Hristos prin Duhul Sfânt, astfel încât planul cel veșnic al lui Dumnezeu, referitor la om și la lume, să se împlinească desăvârșit, iar Dumnezeu să fie toate în toți (*1 Corinteni* 15,28).

---

¹⁴ Tormond ENGELSVIKEN, *Missio Dei: The Understanding and Misunderstanding of the theological concept in European Churches and Missiology*, în *IRM*, vol. XCII, nr. 367, p. 481-497.

¹⁵ *Ad Gentes*, 3, în *Conciliul Vatican II. Constituții, decrete, declarații*, ediție revizuită, Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 1999, pp. 288-289.

De asemenea, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, fiind Trimisul sau Misionarul prin excelență, un alt obiectiv este acela de a arăta că orice misiune trebuie să aibă ca bază, model și conținut misiunea lui Hristos.

Iisus Hristos și-a împlinit misiunea prin întreita slujire pe care o continuă în Biserică prin participarea Bisericii la ea. Lucrarea intenționează să arate că întreita slujire a Bisericii se realizează prin toți membrii ei și astfel responsabilitatea și obligația misionară revine tuturor.

Deoarece conștiința misionară a ortodocșilor adesea este scăzută sau lipsește, lucrarea își propune să așeze în prim plan cultivarea conștiinței apartenenței ecleziale și a responsabilizării misionare ca imperativ misionar, evidențiind și mijloace contemporane prin care misiunea lui Hristos se realizează prin misiunea noastră azi.

Prin realizarea acestor obiective lucrarea *va contribui la dezvoltarea și îmbogățirea teologiei misionare* prin aceea că va oferi un serios fundament teologic axat pe dezvoltarea aspectelor hristologice ale misiunii pentru a fi valorificate în îmbunătățirea practicii misionare.

Structura și conținutul lucrării. Lucrarea este structurată în cinci capitole mari corespunzătoare obiectivelor de cercetare asumate, după cum urmează:

Capitolul I plasează misiunea Fiului în contextul mai larg al teologiei trinitare. Dumnezeu este în Sine viață de comuniune și voiește să atragă întreaga creație în această comuniune. Astfel, temeiul misiunii este însăși viața internă a Sfintei Treimi, mișcarea iubirii Tatălui către Fiul în Duhul Sfânt și către întreaga creație. De aceea, misiunea se poate exprima prin conceptul de *missio Dei*, iar o bună înțelegere a misiunii impune și o fixare a teologiei trinitare. Doctrina *missio Dei* se exprimă cel mai bine prin învățătura Sfântului Irineu de Lyon despre cele două mâini ale lui Dumnezeu – Hristos și Duhul Sfânt. De aici se vede că Dumnezeu are o lucrare concretă în istorie, lucrare ce se realizează prin Fiul și prin Duhul Sfânt. Potrivit credinței noastre, Logosul dumnezeiesc este prezent atât în simfonia ontologică a lucrurilor din creație, cât și în revelația Vechiului Testament. Prin lucrarea Sa în creație și în revelația veterotestamentară, se anticipează diferite aspecte ale misiunii lui Hristos și a Bisericii Sale și se pregătește trimiterea Sa în lume. Iconomia treimică culminează în trimiterea Fiului pentru mântuirea și desăvârșirea lumii. De aceea, teologia afirmă că iconomia are un caracter trinitar și o dimensiune hristologică. Astfel, misiunea trebuie înțeleasă ca parte a realizării iconomiei mântuirii și desăvârșirii care, pe de o parte, ține de voința Sfintei Treimi și, pe de altă parte, este împlinită în trimiterea Fiului și a Duhului Sfânt, permanentizându-se prin misiunea Bisericii.

Capitolul al II-lea abordează tema teologică a trimerii Fiului și, pentru a introduce acest subiect, mă voi opri întâi asupra conceptului de „trimitere” exprimat prin familia de cuvinte a verbului αποστέλλω. Această abordare va fi urmată de analiza celor mai importante referințe scripturistice din Noul Testament, cu precădere din cele patru Evanghelii, în care evangheliștii sau Mântuitorul Iisus Hristos Însuși vorbesc despre misiunea Sa.

Motivul trimerii Fiului este iubirea lui Dumnezeu, deci ține de viața internă a Sfintei Treimi (*Ioan* 13,16; *I Ioan* 4,10). Trimis în lume, ca Dar și Cuvânt suprem, ipostasul Fiului devine și purtător al naturii create, restaurând în Sine creația pentru ca aceasta să devină din nou dar în vederea dialogului omului cu Dumnezeu și cu semenii, dialog care călăuzește pe calea mergerii spre comuniunea deplină.

Scopul trimerii Fiului este abordat din perspectiva planului celui veșnic al lui Dumnezeu cu lumea, plan ce corespunde cu mântuirea lumii prin Iisus Hristos (*Ioan* 3,17). Mântuirea nu trebuie văzută, însă, doar în termeni negativi, ca răscumpărare din robia păcatului, a diavolului și a morții, ci mult mai larg, așa cum o înțeleg Sfinții Părinți, ca îndumnezeire. Acest lucru, deși era vocația dintru început a omului, se realizează numai în și prin Hristos, Adam cel nou, Capul și Ipostasul cel mai deplin al umanității, care recapitulează întru Sine întreaga făptură (*Efesenii* 1,10). Din perspectiva misiunii, două lucruri importante reies de aici: pe de o parte, misiunea Bisericii care este participare la misiunea lui Hristos are dimensiuni cosmice, vizând întreaga făptură; pe de altă parte, misiunea înseamnă recapitularea creației în Hristos prin Biserică, pentru ca aceasta să participe la slava veșnică a lui Dumnezeu.

Orice misiune autentică trebuie să aibă ca fundament, model și conținut misiunea lui Hristos. De aceea, *capitolul al III-lea* va expune cronologic principalele momente care definesc misiunea Lui. La începutul misiunii publice există două astfel de momente: Botezul și Ispitirea. Evenimentul Botezului cuprinde în nuce principalele coordonate ale misiunii Sale care se vor revela pe parcursul activității publice a Mântuitorului, culminând prin Jertfa și Învierea Sa. De aceea, adesea, când vorbea despre Patimile Sale, Hristos le compara cu Botezul Său. Prin Teofania de la Botez, misiunea lui Hristos se descoperă ca fiind centrată pe mântuirea omului pe care El îl pune în comuniune cu Sfânta Treime. De asemenea, misiunea Lui este o revelație a Dumnezeului Treimic ca sens al existenței. Prin biruința Sa asupra celor trei ispitiri, Hristos întărește dinlăuntru firea umană și o scoate de sub dominația celui rău. Răspunsurile pe care le dă Iisus ispititorului definesc adevăratul caracter al misiunii Sale mesianice; ele arată viziunea Sa asupra propriei misiuni și fidelitatea Sa față de voința Tatălui

Care L-a trimis. Biserica Îl primește, aici, pe Iisus ca putere și model în înfruntarea ispitelor întâmpinate în misiunea sa.

Cea mai mare parte a misiunii lui Iisus Hristos este consacrată propovăduirii Evangheliei Împărăției. Prin propovăduirea Sa, Iisus cheamă la pocăință prin credință ceea ce înseamnă o întoarcere radicală prin convertire și aderare la Persoana Sa. Tema centrală a propovăduirii Sale este Împărăția lui Dumnezeu, pe care o anunță prin cuvânt, o prezintă în parabole, o întemeiază în Persoana Sa, o adevărește prin minunile săvârșite și o revelează ca scopul suprem al vieții omului (*Matei 6,33*).

În centrul misiunii lui Iisus se găsește omul și mântuirea lui, Mântuitorul având o atitudine iubitoare față de om și descoperind, prin aceasta, iubirea milostivă a lui Dumnezeu față de oameni. Prin Iisus Hristos, Dumnezeu a venit în maximă apropiere de oameni, făcându-Se accesibil acestora în mod nemijlocit. Petrecerea lui Iisus cu oamenii este absolut firească, însă atenția Lui se îndreaptă în special spre cei marginalizați, suferinzi și discriminați în preajma cărora se mișcă cu multă naturalețe. Hristos Domnul nu le trece cu vederea nici pe unele femei pe care le izbăvește de povara păcatelor, le ocrotește și le primește în cercul ucenicilor Săi. Această atitudine nu este altceva decât o parabolă în acțiune prin care Iisus comunică modul de înțelegere a lui Dumnezeu și a Împărăției Sale. Pentru a reface comuniunea dintre oameni, Iisus iartă păcatele și pretinde iertarea și iubirea necondiționate. Iubirea și compasiunea Sa se arată și prin săvârșirea minunilor, a vindecărilor, a exorcizărilor și a învierilor din morți.

Atitudinea Lui față de Lege și față de Israel se cuprinde în sentința: „Nu am venit să stric Legea, ci să o împlinesc” (*Matei 5,17*). El este conștient că misiunea Sa în faza inițială a fost orientată mai întâi spre Israel, popor care a fost primitorul făgăduințelor mesianice. Cu toate acestea, Hristos are deschidere și înspre neamuri, misiunea Sa revelându-se în dimensiunea ei universală după Învierea din morți.

Iisus Hristos S-a îngrijit de permanentizarea și extinderea misiunii Sale pentru ca aceasta să aibă eficiență în toate timpurile și în toate locurile până la sfârșitul veacurilor. În acest scop, El a ales doisprezece Apostoli pe care i-a introdus în tainele Împărăției lui Dumnezeu și pe care i-a trimis să propovăduiască Evanghelia la toată făptura (*Marcu 16,16*). Pe aceștia i-a făcut, însă, și iconomi ai tainelor lui Dumnezeu (*I Corinteni 4,1*) dându-le puterea iertării păcatelor, a botezării, a săvârșirii Euharistiei și a celorlalte Taine. Apostolii sunt stâlpii Bisericii, dar ei au investit și pe urmașii lor cu o parte dintre slujirile apostolice astfel încât misiunea lui Hristos să se realizeze până la sfârșitul veacurilor. Din misiunea Fiului decurge misiunea trimișilor Fiului ca participare la misiunea lui Hristos (*Ioan 13,8*).

Punctul culminant al misiunii lui Iisus Hristos îl reprezintă Patimile, Jertfa de pe Cruce, Moartea, Învierea și Înălțarea Sa la cer. Făcându-Se ascultător Tatălui până la Cruce și acceptând moartea de bunăvoie din iubire de Dumnezeu și de oameni, El a șters păcatele oamenilor și le-a redat viața cea adevărată ca o nouă relație cu Dumnezeu. El a intrat în stare de jertfă la Tatăl pentru ca, atrăgându-ne în Jertfa Lui, să ne introducă și pe noi la Tatăl. După ce a murit cu trupul pe Cruce, a coborât cu sufletul în iad și a binevestit celor de acolo mântuirea (I Petru 3,18-19; 4,6; Efeseni 4,9), indicând universalitatea acesteia, Jertfa de pe Cruce fiind puterea tainică a misiunii creștine.

Fiul Își împlinește misiunea inaugurată prin întrupare în actul Învierii. Hristos Cel Înviat pune în fața noastră perspectiva și nădejdea învierii tuturor. În lumina Învierii, Iisus îi trimite pe ucenicii Săi la propovăduire (Matei 28,19). Coordonatele esențiale ale misiunii lor și, implicit, ale misiunii creștine, potrivit mării porunci misionare, sunt: propovăduirea cuvântului, încorporarea sacramentală în Trupul Bisericii și stăruința în credința și în viața creștină.

Trimis în lume, Hristos Și-a îndeplinit misiunea Sa prin întreita slujire: de profet (învățător), de arhieru și de împărat. În *capitolul al IV-lea*, intenționez să expun învățătura despre întreita slujire a lui Hristos, fundamentând-o biblic și sintetizând-o teologic, potrivit învățăturii patristice și teologice a Bisericii. În esență, în acest capitol voi arăta că, între Persoana și lucrarea lui Iisus Hristos, există o legătură indisolubilă, iar mântuirea oamenilor este posibilă numai prin participarea la comuniunea personală cu Hristos în Biserică. El Își continuă, și după Înălțarea Sa la cer, lucrarea mântuitoare prin întreita slujire în Biserică, până la sfârșitul veacurilor. Biserica participă la întreita slujire și, astfel, se permanentizează întreita misiune a lui Hristos în întreita misiune a Bisericii.

În *capitolul al V-lea*, voi prezenta modul în care Biserica participă la întreita misiune a lui Iisus Hristos. Astfel, Biserica actualizează slujirea preoțească a lui Hristos prin participare la cult și la rugăciune, prin înfăptuirea comuniunii în Trupul tainic al lui Hristos, prin slujirea împăcării și a păcii în lume. Slujirea învățătoarească este actualizată prin propovăduirea Evangheliei, prin păstrarea și transmiterea Tradiției apostolice și prin mărturia creștină în familie, în societate și în lume. Slujirea împărătească devine actuală în Biserică prin biruința asupra ispitelor și a păcatelor, prin conducerea și organizarea comunității bisericești și a diaconiei creștine în societate și, de asemenea, prin proclamarea Împărăției în diferite zone din lume.

Toate aceste trei slujiri ale Bisericii se realizează concret prin mădularele ei, preoți și credincioși. Responsabilitatea misionară revine tuturor oamenilor pe baza preoției universale,

prin starea harică a tuturor creștinilor, primită prin Tainele de inițiere creștină: Botez, Mirungere, Euharistie. Slujirea preoțească propriu-zisă, instituită de Mântuitorul Iisus Hristos și acordată prin Taina hirotoniei, prin succesiune apostolică, are funcțiile ei misionare specifice, dar care nu exclud slujirea și participarea laicilor la misiunea Bisericii.

În ultima parte a acestui capitol, voi trasa câteva coordonate ale întregii misiuni creștine în lumea contemporană, ținând cont de situația și contextul în care Biserica își desfășoară misiunea azi. Astfel, doresc să accentuez mai întâi cultivarea conștiinței apartenenței eclesiale și a responsabilității misionare pe care le voi pune în legătură cu Dumnezeiasca Liturghie și Euharistie în care se realizează cea mai profundă comuniune a oamenilor cu Dumnezeu și cu semenii. Cultul devine, astfel, spațiu și mediu al formării misionare. Din Liturghia euharistică înțelegem ca actualizare și participare la suprema Jertfă a lui Iisus Hristos trebuie să se inspire și să-și alimenteze puterea dragostei misiunea social-filantropică a Bisericii ca Liturghie după Liturghie.

Pentru a actualiza misiunea învățătoarească a lui Hristos, toți creștinii au azi obligația de a cunoaște cuvântul lui Dumnezeu. Pentru aceasta, Biserica este datoră să le ofere acces și posibilitate de a intra în contact cu El, de a-L cunoaște și a-L aprofunda. În acest sens, Biserica se folosește de toate mijloacele de comunicare, având astfel șanse noi pentru misiune. O atenție sporită trebuie acordată misiunii din familie, instituție care este expusă azi la numeroase pericole. Nu putem ignora nici responsabilitatea catehetică și nici necesitatea orei de Religie care sunt acte misionare prin care se transmite credința. De asemenea, misiunea prin dialogul dintre teologie, știință și filosofie este de o reală importanță pentru societatea de astăzi deoarece deschide perspectiva împreună căutării unui sens al existenței.

Pentru actualizarea misiunii împărătești, voi alege un aspect stringent pentru lumea noastră azi: ecomisiunea sau responsabilitatea misionară față de creație. Vocația împărătească a omului nu înseamnă stăpânire prin dominare ci prin responsabilizare.

Toate aceste teme de mare actualitate pentru misiunea noastră voi încerca să le centrez în misiunea lui Hristos, evidențiind faptul că doar printr-o raportare directă la Persoana și lucrarea Lui, ele își pot atinge eficiența scontată.

CUVINTE CHEIE: Hristologie, misiune, mântuire, recapitulare, slujire, liturghie, Biserică